

MUZEUM W MIEJSCU PAMIĘCI

Violetta
Rezler-Wasielewska

Opole 2017

Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu

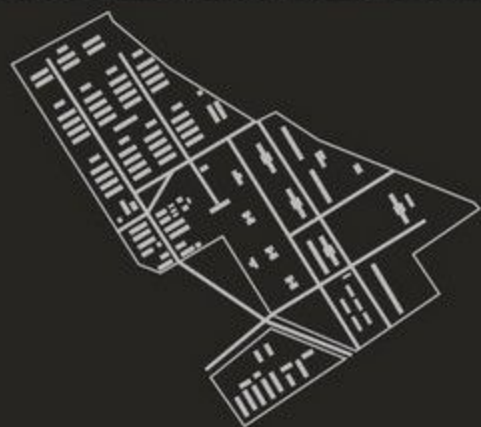

Jakim muzeum jesteśmy?

Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu (dalej: CMJW, Muzeum) jest unikatową w skali europejskiej placówką, zajmującą się problematyką jeńnicką i niektórymi zagadnieniami z najnowszej historii Polski. Do zakresu działania Muzeum należy: gromadzenie, ochrona i udostępnianie zbiorów, badania naukowe oraz popularyzacja problematyki dwóch systemów jeńnickich – niemieckiego i radzieckiego z okresu II wojny światowej, przede wszystkim losów polskich jeńców wojennych w tych systemach, a także polskich żołnierzy internowanych w krajach neutralnych. Ważne miejsce w tej działalności zajmują dzieje jeńnickich obozów Lamsdorf i Obozu Pracy w Łambinowicach. Muzeum, realizując swoje zadania:

- gromadzi zabytki i inne materiały,
- inwentaryzuje, kataloguje, digitalizuje i naukowo opracowuje zbiory,
- przechowuje zbiory i zapewnia im właściwy stan zachowania oraz udostępnia do celów naukowych, edukacyjnych, wystawieniowych, a także na potrzeby byłych jeńców wojennych i ich rodzin,
- zabezpiecza i konserwuje obiekty poobozowe,
- organizuje i prowadzi badania naukowe oraz prezentuje ich wyniki,
- urządza wystawy stałe i czasowe oraz zapewnia zwiedzającym obsługę przewodników po Muzeum, terenach poobozowych i cmentarzach wojennych w Łambinowicach,
- prowadzi działalność edukacyjną, kulturalną i wydawniczą,
- współpracuje z krajowymi i zagranicznymi instytucjami oraz organizacjami o podobnych celach, placówkami naukowo-oświatowymi, a także z byłymi jeńcami wojennymi i ich rodzinami.

Stalag VIII B (344) Lamsdorf

Pozostałości po baraku

Fragment basenu kąpielowego z lat trzydziestych XX w. na terenie Stalagu VIII B (344) Lamsdorf

Basen z lat trzydziestych XX w.
na terenie stalagu

W związku z jakimi wydarzeniami Muzeum istnieje?

Jako samodzielna instytucja CMJW w Łambinowicach-Opolu istnieje od 1965 r. Należy do muzeów martyrologicznych, które w Polsce zostały utworzone po II wojnie światowej w miejscach wielkich nazistowskich zbrodni niemieckich po to, by je dokumentować, przestrzegać przed nimi i pielęgnować pamięć o ich ofiarach. Te zbrodnie, do których doszło w Łambinowicach (do końca II wojny światowej: Lamsdorf), były związane z funkcjonowaniem w latach 1939–1945 jednego z największych w Europie jenieckich kompleksów obozowych – stalagów Lamsdorf. Jego budowę rozpoczął jeniecki obóz przejściowy – Dulag B (*Durchgangslager*), zorganizowany w Lamsdorf jeszcze przed wybuchem II wojny światowej jako jeden z kilku zlokalizowanych wzdłuż granicy III Rzeszy z Polską. W październiku 1939 r. obiekt ten został przekształcony w obóz stały dla żołnierzy szeregowych i podoficerów – Stalag VIII B Lamsdorf (*Mannschaftsstaumlager*). Po ataku Niemiec na ZSRR w czerwcu 1941 r. w ponad dwukilometrowej odległości od niego uruchomiono nowy obóz – Stalag 318 Lamsdorf. W tych dwóch miejscach w sąsiedztwie wsi jeńcy wielu narodowości byli przetrzymywani zasadniczo do końca działań wojennych na Śląsku Opolskim. W organizacji obozów zachodziły w tym czasie liczne zmiany, m.in. we wzajemnej podległości i nazewnictwie. Krótko w 1943 r. kompleksowi Lamsdorf podlegał również odległy Stalag VIII D Teschen (Czeski Cieszyn). Obozy Lamsdorf stanowiły podczas II wojny światowej ośrodek taniej siły roboczej dla rolnictwa

Stalag 318/VIII F (344) Lamsdorf

Fragment pozostałości po stalagu z najlepiej zachowanym, częściowo zrekonstruowanym barakiem

Ściana baraku na terenie Stalagu 318/VIII F (344) Lamsdorf

i przemysłu Śląska, szczególnie tej jego części, którą wytyczały granice VIII Okręgu Wojskowego Wehrmachtu (OKW – *Oberkommando der Wehrmacht*), w jakim się kompleks znajdował. W bardzo trudnych warunkach bytowych w latach 1939–1945 Niemcy przetrzymywali w Lamsdorf ponad 300 tys. jeńców z wielu kontynentów. Do najliczniejszych grup należeli: żołnierze Armii Czerwonej, jeńcy polscy (żołnierze kampanii wrześniowej 1939 r. i powstańcy warszawscy z 1944 r.) oraz jeńcy brytyjscy. Dla jeńców radzieckich – uważanych za najgroźniejszych wrogów ideologicznych – Lamsdorf okazał się miejscem eksterminacji. Liczbę pochowanych tu ofiar, zmarłych głównie z powodu nieludzkiego traktowania, głodu i wycieńczenia, szacuje się na ok. 40 tys. osób. Powiększają ją jeszcze znacząco ofiary ewakuacyjnego marszu jeńców w głąb Rzeszy, który rozpoczął się w końcu stycznia 1945 r.

Pomnik Powstańców Warszawskich – Jeńców Stalagu 344 Lamsdorf

